

Της Γης οι Κολασμένοι επιστρέφουν;

Κώστας Βεργόπουλος
Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Πανεπιστήμιο Paris VIII

Aραγε π Δημοκρατία κινδυνεύει πράγματι στην εποχή μας; Λόγω της ανόδου νέων αντιδημοκρατικών και ακραίων δυνάμεων του λαϊκισμού, είτε της Δεξιάς είτε της Αριστεράς; Λόγω των καταχρήσεων και της ασυδοσίας των «κερδιομένων» της παγκοσμιοποίησης που έχουν οδηγήσει τους «χαμένους» του παιχνιδιού στην οπημερινή αμφισβήτηση κάθε συστήματος;

Άραγε έφθασε η στιγμή που οι «αξιοθρίνητοι» (deplorables, κατα την Χίλαρι Κλίντον), οι σύγχρονοι «άθλιοι» της παγκοσμιοποίησης, αυτοί που είχαν αυθαίρετα θεωρηθεί «εκτός παιγνίου» επιστρέφουν για να εκποιούνται τις ελίτ από την πολιτική οκνή της ιστορίας; Μήπως έφθασε η στιγμή που οι άξεστοι και αμόρφωτοι άνθρωποι του λαού εκδικούνται τους πολιτισμένους και μορφωμένους;

Εάν κάπι τέτοιο όντως συνέβαινε, θα καταλήγαμε αναγκαστικά στο μοιραίο συμπέρασμα ότι αυτό που απειλεί σήμερα την Δημοκρατία δεν είναι παρά την ίδια η Δημοκρατία με την επέκταση της κοινωνικά στρώματα και πληθυσμούς που μέχρι πρόσφατα προτιμούσαν την αποχή και την περιθωριοποίηση αντί της συμμετοχής στις εκλογικές αναμετρήσεις. Ωστόσο, μεταξύ του 2012 και του 2016, στην ΗΠΑ, δεν σημειώθηκε αύξηση της αποχής στις αμερικανικές προεδρικές εκλογές, ενώ η συμμετοχή παρέμεινε περίπου την ίδια (54,20% έναντι 54,90%), ο αριθμός των ψηφοφόρων από 129 εκατομμύρια αυξήθηκε σε 135,89 εκατομμύρια, ενώ παράλληλα οι εγγραφές νέων εκλογέων στους εκλογικούς καταλόγους επεκτάθηκαν από 50% σε 62%, αντισταθμίζοντας έτσι την αριθμό των πλικιωμένων ψηφοφόρων που αντίστοιχα κάμφθηκε. Ωστόσο, από πότε άραγε η πλικιακή ανανέωση του εκλογικού σώματος συνιστά απειλή για την Δημοκρατία;

Κατηγορηματικές δηλώσεις περί του τέλους του κόσμου, όπως τουλάχιστον τον γνωρίζαμε, αφθονούν σήμερα, έπειτα από τα τρία εκλογικά

σοκ: το Brexit στο Ηνωμένο Βασίλειο, την εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ στην ΗΠΑ, την αρνητική λαϊκή επιμηγορία στο πρόσφατο ιταλικό δημοψήφισμα. Προβάλλεται ότι τα κοινωνικά «κουρέλια» τιμωρούν την αλαζονεία των ελίτ. Ότι ακόμη μια φορά, όπως συνέβη κατά τη δεκαετία του 1930, οι ζωές των ανθρώπων εκτοπίζουν τον «ορθό λόγο» των ελίτ. Ωστόσο, όσο πειστικές και αν θεωρηθούν οι ερμηνείες των πρόσφατων λαϊκών επιμηγοριών, θα έπρεπε ακόμη να δούμε πώς αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

Επί του παρόντος και σε όλες ανεξαρέτως τις πιο πάνω περιπτώσεις, δεν υπάρχει καμία ένδειξη για επικείμενες αξιοσημείωτες αλλαγές όσον αφορά στη σύνθετη του πολιτικού προσωπικού. Αντιθέτως, σε όλες τις περιπτώσεις, οι ελίτ παραμένουν στη θέση τους και επιμένουν να διαχειρίζονται οι ίδιες τις συνέπειες των επιμηγοριών που υποτίθεται ότι τις εκτοπίζουν από το πολιτικό σκηνικό.

Στην Ουάσιγκτον, η σύνθετη της νέας κυβερνητικής ομάδας του Τραμπ θυμίζει ανησυχητικά αυτές των χρηματοπιστωτικών απορρυθμίσεων που είχαν εξωθήσει τον κόσμο στην πανωλεθρία του 2008. Στο Λονδίνο, η παραδοσιακή συντηρητική πολιτική ελίτ επιμένει να μονοπωλεί την διαχείριση της λαϊκής ψήφου, προκειμένου να αποφύγει κάθε τριβή και σύγκρουση με την υπόλοιπη ΕΕ. Στην Ιταλία, η «αντι-συστημική» ψήφος αποκαλύπτεται οριστικά ως ο θρίαμβος του ισχύοντος πολιτικού και κομματικού συστήματος, όπως βέβαια και των παραδοσιακών ελίτ, είτε ρωμαϊκών είτε επαρχιακών. Οσον αφορά στον υποτιθέμενο «αντιευρωπαϊκό» χαρακτήρα της λαϊκής ψήφου, σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι οι τρεις υποβαθμιούμενες περιφέρειες - Σαρδηνία, Σικελία, Απούλια - που εψήφισαν «Όχι» κατά 80%, είναι ταυτόχρονα οι πρώτες στην υποστήριξη της παραμονής της χώρας τους στην ΕΕ. Φαίνεται ότι μας είχε διαφύγει η ικανότητα του συστήματος να οικειοποιείται κάθε μορφή διαμαρτυρίας, αμφισβήτησης, ακόμη και καταγγελίας. Στην ιστορία, υπάρχουν οριακές σημειές κατά τις οποίες κάθε «αντιυοστημική» αμφισβήτηση μπορεί να ενσωματώνεται από το αμφισβη-

τούμενο σύστημα. Οσάκις οι ελίτ αποτυχάνουν και δεν έχουν πλέον άλλο χαρτί στη διάθεση τους, δεν διοτάζουν να αναδιπλώνονται και να παίζουν οι ίδιες το χαρτί των «αντί-ελίτ».

Εν τέλει, αλλάζει άραγε κάπι με τις τρεις πρόσφατες επιμηγορίες ή μόνιμα τίποτα δεν αλλάζει και ο κόσμος συνεχίζει όπως πριν; Εαν κάποιες αλλαγές τεκταίνονται, αυτές θα μπορούσαν να εντοπισθούν λιγότερο στη θολή και αξεκαθάριστη λαϊκή ψήφο και περισσότερο στις αρχές της διακυβέρνησης από τις ελίτ. Ακόμη και κατά το 1930, όταν οι Δημοκρατίες στην ανατολική Ευρώπη υπέκυψαν στα αυταρχικά καθεστώτα, οι ελίτ δεν διέκοψαν την παραμονή τους στην εξουσία.

Σήμερα, εάν κάπι αλλάζει, αυτό δεν θα αναζητηθεί στην ανατροπή ή στην ανανέωση των ελίτ, αλλά κυρίως στα αδιέξοδα στα οποία έχει οδηγηθεί ο σύγχρονος κόσμος λόγω του τρόπου διακυβέρνησης και των επιλογών που του έχουν επιβληθεί στη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών : στην αμαχτή παράδοση και αφοπλισμό των Κρατών και των Δημοκρατιών στην αυθαιρεσία και ασυδοσία των διεθνών χρηματαγορών υπό το πρόσχημα της παγκοσμιοποίησης, που οποία παρόλα αυτά παραμένει μέχρι σήμερα άπιστη. Εάν σήμερα το Κράτος Έθνος και η Δημοκρατία επιστρέφουν, αυτό δεν θα συνιστούσε απειλή ούτε για το πρώτο ούτε για τη δεύτερη, αλλά κυρίως για την τάξη πραγμάτων των τριών τελευταίων δεκαετιών που διεκδικούσε την υπέρβαση τους και την μετάβαση σε κάποιο κόσμο χαοτικό. Τελικά και όπως πάντα, η δύναμη των πραγμάτων αποδεικνύεται ισχυρότερη και καθοριστικότερη από αυτήν των ιδεολογιών.

Σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του ΔΝΤ (Οκτώβριος 2016), από το 2012 μέχρι το 2016 την παγκόσμιο εμπόριο δεν παύει να επιβραδύνεται και σήμερα «τρέχει» με ρυθμό χαμπλότερο από αυτόν της παγκόσμιας ανάπτυξης. Άμεση συνέπεια είναι ότι οι εθνικές οικονομίες αποβαίνουν περισσότερο αυτόνομες και λιγότερο εξαρτημένες έναντι των εισαγωγών και εξαγωγών, των οποίων το μερίδιο στην παγκό-

σιμιά παραγωγή μειώθηκε κατά 10% στη διάρκεια της πρόσφατης 5ετίας. Το αυτό συμβαίνει με τις διεθνείς επενδύσεις των οποίων οι επιδόσεις μεταξύ 2009 και 2016 παραμένουν σταθερά κατώτερες σε σχέση με την περίοδο προ του 2008. Στην Κίνα και στις άλλες αναδυόμενες χώρες, που ήταν οι κυριότεροι εισαγωγείς διεθνών επενδύσεων, οι ροές έχουν ήδη αντιστραφεί και από το 2015, οι εκροές κεφαλαίων υπερβαίνουν τις εισοροές, προκαλώντας σοβαρή κρίση σε ρευστόπιος σε αυτές τις χώρες. Σύμφωνα με τον Αμερικανό ειδικό Barry Eichengreen, η απότομη μείωση των ξένων επενδύσεων αποδίδεται κυρίως στην αιφνίδια διακοπή των σχετικών χρηματοδοτήσεων από τις τράπεζες για τέτοιου είδους επιχειρήσεις.

Το ζήτημα που πράγματι θίγεται με τις τρεις πρόσφατες λαϊκές επιμηγορίες δεν είναι τόσο η αποπομπή των ελίτ από την εξουσία, όσο κυρίως παλαιό πλεύσης. Εάν η παγκοσμιοποίηση αποτελεί κάποιον αξεπέραστο ορίζοντα, τα Κράτη Έθνη και τα δημοκρατικά συστήματα δεν είναι λιγότερο αξεπέραστα, καθότι τα τελευταία αποτελούν τους αναγκαστικούς και απαρακάμπτους πυλώνες, άνευ των οποίων κανένα παγκόσμιο σύστημα δεν εξασφαλίζει την σταθεροποίηση του. Αυτή η στοιχειώδης διαπίστωση δεν αποδυναμώνει τα δημοκρατικά συστήματα, αλλά αντιθέτως τα ενιοχύει απέναντι στις επερχόμενες υποχρεώσεις τους. Εάν στην εποχή μας τα εκλογικά σώματα διευρύνονται και ανανέωνται πλικιακά με την ένταξη νέων ψηφοφόρων, οι Δημοκρατίες, αντί να ανπουχούν για τις αφίξεις των απαίδευτων, έχουν κάθε συμφέρον να φροντίζουν για την δημοκρατική εκπαίδευση τους, για την πολιτειακή παιδεία τους, όχι μόνο για τα δικαιώματα, αλλά και για τις υποχρεώσεις του πολίτη έναντι του κοινωνικού συνόλου. Εκτός εάν κάποιοι προεξόφλουν ότι η Δημοκρατία θα πρέπει να παραμένει εξ ορισμού ένα παιχνίδι ολίγων και μεμυημένων και ότι, κατά συνέπεια, «η υπερβολική δύση Δημοκρατίας σκοτώνει την Δημοκρατία».

GALAXIAS
GREEK RADIO
151.850 mhz

SYDNEY
NEWCASTLE
CENTRAL COAST

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟ

Ελληνικός Ραδιοφωνικός Σταθμός που εκπέμπει στη συχνότητα **151.850** μεγακύκλω **24 ώρες το 24 ωρο - 7 ημέρες την εβδομάδα**

Τηλ.: (02) 9759 0000 • Fax: (02) 9740 4733
Διεύθυνση: 888 Canterbury Road Roselands NSW 2196
e-mail: galaxias@galaxias.com.au • web: www.galaxias.com.au

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

